

USK Skipulag

Frá: Ólafur Stephensen <olafur@atvinnurekendur.is>
Sent: mánudagur, 16. nóvember 2020 12:52
Til: USK Skipulag
Efni: Athugasemd við deiliskipulag

Eftirfylgniflagg: Fylgja eftir
Flaggstaða: Lokið

Til skipulagsfulltrúa Reykjavíkurborgar.

Félag atvinnurekenda (FA) vísar til [tillögu að nýju deiliskipulagi fyrir hluta Laugavegar](#), milli Klapparstígs og Frakkastígs, sem hefur verið auglýst og birt á vef borgarinnar.

FA leyfir sér að benda á að í tillögunni er ekkert fjallað um bifreiðastæði vegna vörudreifingar.

Samkvæmt [leiðbeiningum borgarinnar um vörulosun](#), sem settar eru með vísan til 10. gr. umferðarlaga nr. 77/2019, er heimilt að stöðva vegna vörulosunar „á göngugötum, á ákveðnum tíma dags sem tilgreindur er á umferðarmerkjum við akstursleiðir inn á göngugöturnar“. Þetta hefur gefizt vel á göngugötum á borð við Austurstræti og Lækjartorg, þar sem bifreiðar hafa nokkuð auðveldlega getað athafnað sig og nægt pláss hefur verið til þess að stöðva vegna vörulosunar og aðrar bifreiðar hafa átt gott með að komast framhjá. Af þeim sökum hefur ekki verið þörf á að merkja sérstök vörulosunarstæði á því svæði.

Fyrirtæki í vörudreifingu hafa hins vegar bent á að á Laugavegi sé þrengra og minna svigrúm til vörulosunar, jafnvel þótt götunni verði alfarið breytt í göngugötu. Ástæða sé því til að íhuga hvort ástæða sé að taka sérstaklega frá stæði til vörulosunar þannig að tryggt sé að umferð vegna vörulosunar og önnur akandi umferð eigi greiða leið hjá í vörulosunarglugganum svokallaða kl. 7-11 árdegis.

Ef hugmyndir vantar að góðum stöðum fyrir slík stæði eru félagsmenn FA í vörudreifingu reiðubúnir til skrafs og ráðagerða.

Kveðja,

Ólafur Stephensen
Framkvæmdastjóri/Secretary General

Félag atvinnurekenda
The Icelandic Federation of Trade

Húsi verslunarinnar, Kringlunni 7,
103 Reykjavík,

Sími | Phone: +354
Farsími | Mobile: +354
olafur@atvinnurekendur.is
www.atvinnurekendur.is

Umhverfis- og skipulagsvið
Reykjavíkurborgar
Borgartúni 12-14
105 Reykjavík

Reykjavík, 10. desember 2020

**Efni: Athugasemdir við tillögu að nýju deiliskipulagi
fyrir 1. áfanga Laugavegar sem göngugötu**

Til skipulagsráðs, skipulagsfulltrúa og annarra hlutaðeigandi

Vísað er til fundar skipulags og samgönguráðs 23. september 2020 og borgarstjórnar Reykjavíkur 20. október s.á. var samþykkt að auglýsa tillögu að nýju deiliskipulagi fyrir Laugaveg sem göngugötu, 2. áfanga. Í tillögunni felst að hlutar Laugavegar og Vatnsstígs verða gerðir að varanlegum göngugötum og samhliða verður allt yfirborð endurnýjað, hellur lagðar, og komið fyrir nýjum gróðri, götugögnum og lýsingu. Miðbæjarfélagið í Reykjavík fer þess á leit við borgaryfirvöld að fallið verði frá öllum áformum um lokun gatna í miðbæ Reykjavíkur.

Forsaga málsins

Frá árinu 2011 hefur tilteknum götum í miðbæ Reykjavíkur verið lokað fyrir umferð bíla, þar með talið er Bankastræti, neðsti hluti Skólavörðustígs og Laugavegur upp að Vatnsstíg (en sumarið 2019 upp að Klapparstíg, samhliða því sem akstur Stefnu á Laugavegi milli Frakkastígs og Klapparstígs var snúið við, án þess þó að sú ákvörðun væri rökstudd sérstaklega). Áður höfðu verið gerðar ýmsar tilraunir með að loka Laugavegi á laugardögum af og til og það jafnan án þess að kaupmönnum götunnar væri tilkynnt um áður. Þá hefur götunni ítrekað verið lokað á öðrum tímum, svo sem í tengslum í tiltekna hátíðir og eins í aðdraganda jóla. Í öll skiptin hefur gætt mikillar óánægju kaupmanna á svæðinu vegna umræddra lokana.

Fyrir liggur að mikill meirihluti fasteignaeigenda og kaupmanna við Bankastræti, Laugaveg og Skólavörðustíg er andvígur hugmyndum um lokun götnanna (sjá nánari umfjöllun um það hér að aftan). Þeir telja lokun gatnanna skaða atvinnurekstur sinn enda hefur íslenskum viðskiptavinum fækkað hratt í miðbænum frá því að lokanir borgaryfirvalda hófust.

Síðustu helgi fyrir jólin 2011 var Laugavegi lokað báða dagana og aftur frá klukkan 12:00 á Þorláksmessu sem hafði í för með sér mikið fjártjón á stærsta verslunardegi ársins. Í

kjölfar þessa tóku kaupmenn og stórir fasteignaeigendur við götuna sig saman og skrifuðu undir mótmælaskjal gegn öllum frekari fyrirætlunum um lokun Laugavegar fyrir bílaumferð sem afhent var borgarstjóra í marsmánuði 2012. Undir mótmælaskjalið skrifuðu samtals 48 fasteignaeigendur og rekstraraðilar við götuna. Í kjölfarið voru stofnuð Samtök kaupmanna og fasteignaeigenda við Laugaveg, sem síðar voru víkkuð út og fengu nýtt nafn: Miðbæjarfélagið í Reykjavík. Þessi félagasamtök hafa átt ótal fundi með fulltrúum borgaryfirvalda þar sem stundum hefur verið heitið samráði en lítið orðið um efndir.

Í apríl 2015 var aftur hafist handa við að safna undirskriftum gegn fyrirhugaðri lokun götunnar og söfnuðust þá 78 undirskriftir. Þeir sem hafa fjárhagslegra hagsmuna að gæta af rekstri við umræddar götur og hafa fjárfest við þær eru að meginstefnu til andsnúnir lokunum. Af hálfu borgaryfirvalda var þess þá heitið að tekið yrði fullt tillit til andstöðu kaupmanna, en mótmælin höfðu þó engin áhrif.

Kaupmenn hafa langflestir merkt mikinn samdrátt í verslun vegna framangreindra lokana. Ekki aðeins þann tíma sem lokun hefur staðið yfir heldur virðast langtímaáhrifin vera þau að viðskiptavinir „afvenjist“ götunni og komi í kjölfarið mun sjaldnar í bæinn. Lokanir hafa einnig haft áhrif upp eftir götunni, þ.e. út fyrir þann kafla sem lokað er og hafa margir kaupmenn utan lokaða kaflans kvartað undan samdrætti í verslun þegar lokað er – auk þess sem greina má að verslun við Íslendinga sé almennt að dragast saman og það mjög hratt.

Borgaryfirvöld höfðu gefið rekstraraðilum og eigendum atvinnuhúsnaðis fyrirheit um að göturnar yrðu opnaðar á nýjan leik 1. október sl. en ekki var staðið við þau orð heldur skyndilega ákveðið að loka varanlega.

Miðbær Reykjavíkur er að okkar mati einstakur. Hann á að vera þungamiðja starfsemi og sem slíkur dregur að hann að sér mikla umferð. Til þess að miðbærinn geti verið samkeppnishæfur við verslunarmiðstöðvar hérlandis þarf hann að vera aðgengilegur fyrir fólk sem kemur þangað akandi. Hinn almenni Íslendingar gerir mun meiri kröfur um aðgengi einkabifreiða en gerist og gengur í miðborgum erlendis. Veðurfar hér á landi setur líka strik í reikninginn. Einnig er brýnt að huga að þörfum aldraðra, fatlaðra og annarra sem eiga erfitt með gang. Markmið borgarvalda um umfangsmiklar lokanir gatna í miðbænum geta ekki skilað árangri nema að almenningssamgöngur verði stórbættar og bílastæðum í útjöðrum svæðisins fjölgað að miklum munum. Hvorugt hefur komið til tals hjá ráðamönnum. Þvert á móti hefur stæðum verið fækkað stórkostlega og þjónusta strætisvagna skert, en til stendur að aðalskiptistöð vagnanna verði í framtíðinni fjarri miðbænum, eða nánar tiltekið í Umferðarmiðstöðinni í Vatnsmýri.

Meðalhöfsregla stjórnsýslulaga brotin

Ef takast á að efla verslun í miðbænum með göngugötum þurfa þær að njóta fulls stuðnings og samþykkis meginþorra þeirra sem hagsmuna eiga að gæta. Ekki dugir að leita „samráðs“ þegar fullmótuð ákvörðun hefur verið tekin heldur verða hagsmunaaðilar að fá að taka þátt í að móta ákvörðun á undirbúningsstigi. Það er raunverulegt inntak orðsins **samráð**. Miðbæjarfélagið bendir á að Reykjavíkurborg hefur ekki við töku umræddrar ákvörðunar gætt að **meðalhöfsreglu**, sem finna má í 12. gr. stjórnsýslulaga nr. 37/1993. Þar segir að stjórnvald skuli aðeins taka íþyngjandi ákvörðun þegar lögmætu markmiði sem að var stefnt verði ekki náð með öðru og vægara móti. Síðan segir: „Skal þess þá gætt að ekki sé farið strangar í sakirnar en nauðsyn ber til.“ Í greinargerð með frumvarpi til stjórnsýslulaga segir um 12. gr.:

Er stjórnvaldi því ekki aðeins skylt að líta til þess markmiðs sem starf þess stefnir að, heldur ber því einnig að taka tillit til hagsmuna og réttinda þeirra einstaklinga

og lögaðila sem athafnir stjórnvaldsins og valdbeiting beinist að. Ber stjórnvaldi að fara ákveðinn meðalveg á milli þessara andstæðu sjónarmiða.

Í 12. gr. felst í fyrsta lagi að efni íþyngjandi ákvörðunar, sem stjórnvald tekur, verður að vera til þess fallið að þjóna lögmætu markmiði sem að er stefnt. Þetta þýðir þó ekki að markmiðinu verði að ná að fullu.

Í öðru lagi felur ákvæðið í sér að ef fleiri úrræða er völ er þjónað geta því markmiði, sem að er stefnt, skal velja það úrræði sem vægast er. Íþyngjandi ákvörðun skal þannig aðeins taka að ekki sé völ vægara úrræðis sem þjónað geti markmiðinu.

Í þriðja lagi byggir ákvæðið á því að hóf verði að vera í beitingu þess úrræðis sem valið hefur verið og má því ekki ganga lengra en nauðsyn ber til. Stjórnvaldi er sem fyrr segir skylt að vega og meta þau andstæðu sjónarmið sem hér vegast á. Slíkt mat er ekki alltaf auðvelt, en löggjöf á einstök um sviðum og meginreglur laga geyma þó oft vísbendingar um vægi hagsmuna. Almennt verður að ganga út frá því að hagsmunir einstaklinga, sem verndar njóta í mannréttindaákvæðum stjórnar skrár eða alþjóðlegum mannréttindasáttmálum, vegi þungt og þá sérstaklega hagsmunir er varða frelsi manna og friðhelgi.

Þeir hagsmunir sem hér um ræðir eru **atvinnuréttindi manna og eignarréttindi, mannréttindi** sem njóta verndar 72. og 75. gr. stjórnarskrár Lýðveldisins Íslands nr. 33/1944, sbr. 10. og 13. gr. stjórnskipunarlaganna nr. 97/1995, og þar sem hagsmunirnir njóta verndar mannréttindaákvæða stjórnarskrár er enn brýnna en ella að meðalhófsreglan sé virt.

Borgaryfirvöld hafa í þessu efni kosið að beita allra viðurhlutamesta úrræði sem hægt er að beita, þ.e. að loka umræddum götum alfarið og varanlega fyrir bílaumferð. Ekki hefur verið höfð uppi nein **valkostagreining** í þessu sambandi eða ljáð máls á **vægari úrræðum til að ná fram settu markmiði**.

Hvað þetta snertir vill Miðbæjarfélagið benda á þá leið sem farin hefur verið á Akureyri. Þar er í gildi „samþykkt Akureyrarkaupstaðar um verklagsreglur vegna tímabundinna lokana gatna fyrir umferð vélknúinna ökutækja“, dags. 7. júní 2016. Þar kemur fram að tilgangur hennar sé að takmarka umferð vélknúinna ökutækja og auka þannig öryggi gangandi vegfarenda, efla bæjarbrag og virka hvetjandi fyrir íbúa og gesti að njóta útiveru. Þá segir enn framur að með þessu móti megi nýta miðbæjarsvæðið fyrir uppákomur sem trekkir að fólk og þar með viðskiptavinum í bæinn. Með setningu umræddrar samþykktar vildu bæjaryfirvöld á Akureyri tryggja að vel yrði staðið að þessum málum og að „lokanir gatna fyrir umferð vélknúinna ökutækja séu í sátt við íbúa, rekstrar- og hagsmunaaðila“, eins og það er orðað í samþykktinni.

Umrædd samþykkt var sett í samráði við hagsmunaaðila í miðbæ Akureyrar og lokanir takmarkaðar við tiltekinn tíma og tiltekna daga í júní, júlí og ágúst. Með þessum hætti var unnt að ná fram markmiðum bæjaryfirvalda á Akureyri um götulokanir en **virða um leið meðalhófsreglu stjórnsýslulaga**.

Líkt og fyrr segir er ljóst að lokun Laugavegs, Skólavörðustígs og Bankastrætis hefur haft umtalsverð neikvæð áhrif á atvinnuréttindi, og þar með lífsviðurværi, kaupmanna, verslunarmanna og annarra rekstraraðila við götuna, sem sumir hverjir hafa fjárfest á svæðinu fyrir milljónatugi og hundruð milljóna í góðri trú um að gatan yrði opin fyrir umferð vélknúinna ökutækja. Reykjavíkurborg bar því skylda til að gæta hófs við töku ákvörðun um lokun gatnanna. Fasteignir og atvinnurekstur margra þessara aðila eru þeirra aðaleignir. Það er atvinnureksturinn umfram allt sem skapar líf í miðborgum. Engin er miðborg án öflugrar verslunar, en Miðbæjarfélaginu hefur þótt skorta verulega á að borgaryfirvöld sýni þessum alkunnu staðreyndum skilning.

Af hálfu Miðbæjarfélagsins hafa á undanförunum árum verið lagðar til hóflegri tillögur um lokun, m.a. hugmyndir um að umræddum götum yrði einungis lokað fyrir umferð um helgar eða á blíðviðrisdögum, í samræmi við fyrirmyndir frá Akureyri sem áður

voru nefndar. Þá hafa félagsmenn ekki sett sig upp á móti lokun götunnar við sérstakar aðstæður og á hátíðardögum, s.s. 17. júní, menningarnótt og hinsegin dögum. Slíkar lokanir eru að mati félagsins hóflegar í tímalengd og vel til þess fallnar að ná sömu markmiðum og stefnt er að með ákvörðun um göngugötur, án þess þó að veða jafn harkalega að réttindum hagsmunaaðila og gert er með varanlegum lokunum gatnanna. Ljóst má vera að ákvörðun um margra mánaða lokun aðalverslunargatna miðbæjar Reykjavíkur stríðir gegn öllum sjónarmiðum um sanngirni og meðalhóf.

Rannsóknarregla stjórnsýsluaga brotin

Í 10. gr. stjórnsýslulaga nr. 37/1993 er að finna **rannsóknarreglu** sem hljóðar svo: „Stjórnvald skal sjá til þess að mál sé nægjanlega upplýst áður en ákvörðun er tekin í því.“ En áður en hægt er að taka stjórnvaldsákvörðun í máli verður að undirbúa málið og rannsaka með það að markmiði að afla nauðsynlegra upplýsinga um málsatvik. Í rannsóknarreglunni felst m.a. sú skylda stjórnvalds að sjá til þess, að eigin frumkvæði, að málsatvik séu nægjanlega upplýst áður en ákvörðun er tekin í því. Í greinargerð með frumvarpi til stjórnsýslulaga sagði meðal annars um 10. gr.:

Því tilfinnanlegri eða meira íþyngjandi sem stjórnvaldsákvörðun er, þeim mun strangari kröfur verður almennt að gera til stjórnvalds um að það gangi úr skugga um að upplýsingar, sem búa að baki ákvörðun, séu sannar og réttar.

Eins og áður sagði er umrædd ákvörðun verulega íþyngjandi fyrir rekstraraðila sem hafa mátt þola mikið tap vegna götulokana. Því þarf að gera enn ríkari kröfur en ella til þess að mál sé rækilega rannsakað áður en ákvörðun er tekin, en í ofanálæg er gengið á stjórnarskrárvarin mannréttindi rekstraraðila og húseigenda, sbr. það sem sagði hér að framan. Rannsóknarreglan tengist mjög náið andmælarétti, en oft verður mál ekki nægjanlega upplýst nema aðila hafi verið gefinn kostur á að kynna sér gögn máls, svo og að koma að frekari upplýsing um um málsatvik, en verulega hefur skort á að andmælaréttur rekstraraðila og húseigenda við umræddar götur sé virtur. Þegar efnt var til kynningarfundar á fyrirhugðum lokunum var í reynd aðeins verið að kynna ákvörðun sem þegar hafði verið tekin og hlutaðeigandi gefinn kostur á að lýsa skoðunum sínum á því hvar væri rétt að staðsetja bekk, blómaker og þvíumlíkt. Hér hefur því ekki verið um eiginlegt samráð að ræða og ljóst að borgaryfirvöld hafa vart kynnt sér þá viðtæku hagsmuni rekstraraðila og eigenda atvinnuhúsnæðis á svæðinu sem skerðast við lokun gatnanna.

Miðbæjarfélagið í Reykjavík fær ekki séð að borgaryfirvöld hafi með nokkru móti rannsakað áhrif umræddra lokana á verslunarrekstur við götuna. Í þessu samhengi vísar félagið til þess sem fram kemur skýrslu Bernard Engle Architects and Planners, dags. desember 1997, um stefnumörkun fyrir miðbæ Reykjavíkur. Þar segir á 33:

Algengt úrræði til umbóta í miðborgum hefur falist í því að auka umferð fótgangenda og útiloka aðra umferð. Þetta hefur ekki alltaf leitt til þess jafnvægis sem stefnt var að. Útilokun akandi umferðar frá misheppnuðum almenningsrýmum er ekki alltaf sú happalausn sem ætla mætti og áætlanir um göngugötur hafa oftár en ekki leitt til hnignunar í viðkomandi borgarhverfi. Líta ber á göngugötur sem eina ráðstöfun af mörgum sem kunna að glæða miðborg nýju lífi. Þau vandamál sem tengjast því að reyna að nota þessa aðferð sem heildarlausn á vanda miðborgarsvæða má víða sjá í Bandaríkjunum þar sem „dauða svæði“ eða svæði þar sem fólk forðast eru algeng í atvinnusvæðum miðborga.

Undanfarin ár hefur Reykjavíkurborg réttlætt lokun Laugavegs fyrir bílaumferð með því að vísa til viðhorfskannanna og þá einkum til ánægju gangandi vegfarenda. Við þær kannanir er ýmislegt að athuga. Til dæmis má nefna að könnun meðal gangandi vegfarenda sem framkvæmd er á meðan lokun götunnar stendur er ómarktæk að því leytinu til að þeir sem eru óánægðir með lokunina eru eðli málsins samkvæmt ekki hluti af úrtaki slíkrar könnunar. Umfram allt telur Miðbæjarfélagið þó ótækt að viðhorfskannanir sem þessar geti verið grundvöllur ákvörðunar um lokun Laugavegs þegar réttindi kaupmanna, verslunarmanna og annarra rekstraraðila eru í húfi.

Afgerandi andstaða við lokanir gatna

Zenter rannsóknir vann skoðanakönnun fyrir Miðborgina okkar og Samtök verslunar á þjónustu fyrir á þessu ári. Þegar rýnt er í þá könnun kemur í ljós að 70% rekstraraðila við Laugaveg, Skólavörðustíg og Bankastræti sem tóku afstöðu voru andvíg lokunum gatnanna.

Sama könnun sýndi einnig að 27% íbúa á höfuðborgarsvæðinu töldu að þeir myndu koma „sjaldnar“ eða „mun sjaldnar“ í miðbæinn ef varanlegar lokanir yrðu að veruleika. Verslun Íslendinga á í vök að verjast á svæðinu og má því ekki við frekari samdrætti. Á tilteknum tíma nú á haustdögum voru 36% verslunarrýma á lokaða kafla Laugavegarins auð. Þetta er núturleg staðreynd, en bein afleiðing af lokunarstefnu undangenginna ára.

Fyrr á þessu ári gengu undirskriftarlistar milli rekstraraðila í miðbænum þar sem fyrirhuguðum lokunum var mótmælt. Þegar listunum var skilað höfðu 238 rekstraraðilar ritað nöfn sín á þá og þeim fjölgað síðan. Um var að ræða fyrirtæki við Laugaveg, Skólavörðustíg og Bankastræti og í næsta nágrenni þessara gatna. **Hjá þessum fyrirtækjum starfa alls 1.375 manns.** Þá hafa um 2.240 viðskiptavinir skrifað undir mótmælaskjölin sömuleiðis, en listarnir lágu frammi um skeið í nokkrum verslunum.

Gullkistan, sem á sér samfellda sögu í 147 ár, er ein fjölmargra verslana sem líður fyrir götulokanir borgarstjórnar. Verslunar- og þjónustufyrirtæki sem eiga sér áratugalanga sögu eru mikilvægur þáttur í menningu borgarinnar. Nokkur rótgróin fyrirtæki í miðbænum sendu frá sér opið bréf til borgaryfirvalda fyrir skemmstu þar sem rekstrarsaga þeirra var tíunduð, en **hún spannaði samtals 1.689 ár.** Eigendur allra þessara fyrirtækja skrifa undir mótmælaskjölin, en um er að ræða mörg af þekktustu fyrirtækjum landsins:

Gullkistan skrautgripaverslun, Frakkastíg 10 (rétt við hornið á Laugavegi) – rekstrarsaga í 147

Penninn Eymundsson, Austurstræti 18, Laugavegi 77, Skólavörðustíg 11 – verslunarsaga í 140 ár

Verslun Guðsteins Eyjólfssonar, Laugavegi 34 – verslunarsaga í 101 ár

Brynja, Laugavegi 29 – verslunarsaga í 100 ár

Guðlaugur A. Magnússon, Skólavörðustíg 10 – verslunarsaga í 95 ár

Listvinahúsið leirkerasmíði og minjagripaverslun – rekstrarsaga í 92 ár

Efnalaugin Úðafoss, Vitastíg 13 (50 metra frá Laugavegi) – rekstrarsaga í 86 ár

Snyrtivöruverslunin Stella, Bankastræti 3 – verslunarsaga í 77 ár

Vinnufatabúðin, Laugavegi 76 – verslunarsaga í 75 ár

Dún og fiður, Laugavegi 86 – verslunarsaga í 60 ár

Gullsmíðaverslun og verkstæði Hjálmars Torfasonar, Laugavegi 71 – verslunarsaga í 60 ár

Mál og menning, Laugavegi 18 – verslunarsaga í 60 ár

Gleraugnasalan 65, Laugavegi 65 – verslunarsaga í 58 ár

Tösku og hanskabúðin, Laugavegi 103 – verslunarsaga í 58 ár

Herrahúsið, Laugavegi 47 – verslunarsaga í 54 ár (nýlega flutt í Ármúla 27)

Gullsmíðaverslun Guðbrandur J. Jezorski, Laugavegi 48 – verslunarsaga í 53 ár

Gull & Silfur skartgripaverslun og verkstæði – verslunarsaga í 48 ár

Jón og Óskar úra og skartgripaverslun, Laugavegi 61 – verslunarsaga í 48 ár
Gleraugnamiðstöðin Profil-Optik, Laugavegi 24 – verslunarsaga í 47 ár
Linsan gleraugnaverslun, Skólavörðustíg 41 – verslunarsaga í 47 ár
Gilbert úrsmiður, Laugavegi 62 – verslunarsaga í 45 ár
Dimmalimm, Laugavegi 53b – verslunarsaga í 30 ár
Gullkúnnst Helgu, Laugavegi 13 – verslunarsaga í 30 ár
Gullsmiðja og Listmunahús Ófeigs, Skólavörðustíg 5 – verslunarsaga í 27 ár
Verslunin Kós, Laugavegi 94 – verslunarsaga í 26 ár
Caruso við Lækjartorg – veitingasaga í 25 ár

Nú er mál til komið að borgaryfirvöld hlusti á þá sem staðið hafa vaktina í fyrirtækjum sínum í áratugi og hefji raunverulegt samráð um leiðir til að efla atvinnulíf og þar með mannlíf í miðbænum, því án blómlegra viðskipta er enginn miðbær.

Grafalvarleg staða

Staðan í verslun í miðbænum er grafalvarleg. Ýmis rótgróin fyrirtæki eru að hverfa á braut og fleiri að hugsa sér til hreyfings. Það er ekki hvað síst afleiðing götulokana undanfarinna ára. Fyrir rúmum tveimur árum mótmælti Miðbæjarfélagið einnig lokunum gatna og þegar rennt er yfir þá lista blasir við að fjöldi verslana er horfinn af svæðinu, þar á meðal má nefna þessi fyrirtæki: 101 Optik, Antikhúsið, Bernhard Laxdal, Boutique Bella, Bólstrun Egils, Brim, Fakó, Freebird, Herrahúsið, Hún og hún, Iglo og Indi, Jón Sigmundsson Skart-gripaverslun, Kilroy, Kúnigúnd, Litir og föndur, Lífið í upphafi, María Lovísa Design, Minja, Pipar og salt, Rakarastofan Klapparstíg, Skarhúsið og Timberland. Týna má til mun fleiri fyrirtæki. Margir þeirra sem rituðu undir mótmælaskjölin fyrir á þessu ári sjá alls engan rekstrargrundvöll í lokaðri götu og telja því eina kostinn að flytja fyrirtækin annað.

Skaðleg áhrif langt út fyrir lokaða hluta

Margir kaupmenn hafa merkt mikinn samdrátt í verslun vegna framangreindra lokana. Ekki aðeins þann tíma sem lokun hefur staðið yfir heldur virðast langtímaáhrifin vera þau að viðskiptavinir venjist af því að sækja verslun og þjónustu í miðbænum. Í úra- og skartgripaverslun Jóns & Óskars er þetta sérlega áberandi til að mynda, en sú verslun er einnig staðsett í Kringlu og Smáralind. Frá 2011 hefur verslun dregist þar saman á Laugaveginum, en verslun við erlenda ferðamenn aðeins vegið upp á móti. Til samanburðar hefur verslunin aukist mjög mikið í útibúum verslunarinnar í Kringlu og Smáralind og er nú mun meiri þar en á Laugavegi. Þessi þróun hefur aðeins átt sér stað eftir að hafist var handa við lokun Laugavegar. Jón & Óskar er þó ekki við lokaðan hluta götunnar en finnur engu að síður verulega fyrir afleiðingum lokana, en þær ná langt upp fyrir þá kafla sem lokaðir hafa verið.

Vaxtabroddur í verslun á árunum 2011 hefur verið í sölu til ferðamanna, en einungis hluti verslana hefur átt þess kost að eiga í viðskiptum við þá. Á sama tíma hefur Íslendingum snarfækkað í bænum sem sést hvort tveggja í veltutölum verslana sem og fjölda bifreiða sem ekið er niður Laugaveg og Skólavörðustíg.

Miðbær Reykjavíkur er einstakur. Hann á að okkar viti að vera þungamiðja starfsemi í höfuðborginni og draga að sér mikla umferð. Til að miðbærinn geti verið samkeppnishæfur við verslunarmiðstöðvar hérlandis verður hann að vera aðgengilegur fyrir fólk sem þangað kemur akandi. Hinn almenni Íslendingur gerir meiri kröfur um aðgengi einkabifreiða en gengur og gerist í miðborgum erlendis. Jafnframt verður að hafa hugfast að veðurfar og loftslag hér á landi á sér fáar hliðstæður. Greiður aðgangur að miðbænum er einnig nauðsynlegur til að svara þörfum aldraðra, fatlaðra og annarra sem eiga erfitt með gang.

Miðbæjarfélagið leggur áherslu á að miðbærinn verði lifandi og blómlegur vettvangur viðskipta, miðstöð menningarlífs og búi jafnt íbúum sem gestkomandi þægilegt og

aðlaðandi umhverfi. Móta þarf heildstæða stefnu sem miðar að því að styðja við kaupmennsku, bæta aðstöðu smásöluverslana og fjölga þeim.

Akureyri er góð fyrirmynd

Eigi fyrirætlanir Reykjavíkurborgar um göngugötur að skila árangri verða þær að njóta trausts og samþykkis allra hagsmunaaðila. Ekki er nóg að leita samráðs þegar fullmótuð ákvörðun liggur fyrir heldur verða hagsmunaaðilar að fá tækifæri til að koma að töku ákvarðana strax á undirbúningsstigi og taka virkan þátt í framkvæmdinni ef samráðið á að vera marktækt.

Í þessu sambandi vísar Miðbæjarfélagið til fyrirkomulags þessara mála á Akureyri, sbr. verklagsreglur um lokun gatna í miðbænum sem áður var getið. Þær reglur voru samdar í fyllsta samráði við kaupmenn og aðra hagsmunaaðila og lokanir gatna eru gerðar á forsendum verslunarinnar. Kaupmenn í miðbæ Reykjavíkur eru til í umræður um slíkar takmarkaðar lokanir en þær verða að gagnast versluninni, enda eru Laugavegur, Skólavörðustígur og Bankastræti skilgreindar sem verslunargötur í aðalskipulagi Reykjavíkur.

Gott aðgengi fyrir alla

Hvað sem því líður eru Bankastræti, Laugavegur og Skólavörðustígur óheppilegar sem göngugötur því þær eru umferðaræðar um miðbæinn á sama hátt og Austurstræti var þar til eystri hluta þess var lokað fyrir bílaumferð árið 1973. Miðpunktur verslunar í miðbænum var áður í Kvosinni, en lokunin varð banabiti verslunar á því svæði. Þegar götunum er lokað beinist umferðin líka inn í hliðargötur og íbúðahverfi. Þegar Skólavörðustígur er lokað við Bergstaðastræti fer umferðin inn í Þingholtin og skapar hættu inni í íbúðahverfi. Skaðleg áhrif lokana eru því mikil og margslungin.

Bolli Ófeigsson gullsmíðameistari benti á það í nýlegri blaðagrein að þegar foreldrar hans fluttu á Skólavörðustíg fyrir rúmum aldarfjórðungi hefði nánast öll þjónusta verið í göngufæri og fjölskyldan þurfti ekki að eiga bíl. Þá mátti finna í miðbænum 11 banka, 23 gullsmíði, 25 hárgreiðslu- og rakarastofur, 28 lögfræðistofur, 16 söluturna, 6 saumastofur, 5 bakarí og 7 blómabúðir svo dæmi sé tekið. Borgaryfirvöld tala mikið um að skapa borgarumhverfi þar sem íbúar þurfa ekki að eiga bíl, en þróunin er öll í hina áttina og nú síðast hvarf pósthúsið úr miðbænum, þannig að kaupmenn geta ekki lengur farið með sendingar þangað fótgangandi. Allt helst þetta nefnilega í hendur og aðgengi þarf að vera gott fyrir alla fararmáta, gangandi, hjólandi, akandi og þá sem nýta sér strætisvagna.

Nú er mál að linni og kominn tími til að borgaryfirvöld láti af öllum fyrirætlunum um lokun gatna.

f.h. Miðbæjarfélagsins í Reykjavík

Anna Bára Ólafsdóttir formaður

Umhverfis og skipulagssvið Reykjavíkur
Borgartúni 12 – 14
105 Reykjavík

Reykjavík, 10.12.2020

Efni: Umsögn Veitna vegna nýs deiliskipulags fyrir Laugaveg sem göngugötu 2. áfangi

Veitur hafa rýnt tillögu að nýju deiliskipulagi fyrir Laugavegin sem göngugötu, 2. áfanga. Í tillögunni felst að hluti Laugavegs og Vatnsstígs verða gerðar að varanlegum göngugötum og samhliða því er unnið að hönnun ýmissa lausna til að bæta götuna og umhverfið. Gert er ráð fyrir að endurnýja allt yfirborð, hellur, gróður, götugögn og lýsingu.

Tillögurnar hafa áhrif á lagnir Veitna, auk þess sem fyrirtækið mun nýta tækifærið og endurnýja lagnir á framkvæmdatíma. Enn fremur benda Veitur á mikilvægi þess að nýta blágrænar ofanvatnslausnir við hönnun götu og útfærslu umhverfis.

Veitur leggja áherslu á mikilvægi áframhaldandi góðs samstarfs umhverfis og skipulagssviðs og Veitna til að nýta samleiðaráhrif framkvæmdanna og takmarka rask af þeirra völdum fyrir borgarbúa.

Veitur gera því ekki frekari athugasemdir við skipulagslýsinguna að þessu sinni.

Virðingarfyllt,
f.h. Veitna

Helga Rún Guðmundsdóttir

Reykjavíkurborg
umhverfis- og skipulagssvið
Borgartúni 12–14
105 Reykjavík

Reykjavík, 11. desember 2020

**Efni: Athugasemdir við tillögu að
nýju deiliskipulagi fyrir Laugaveg sem göngugötu, 2. áfanga.**

Ágæti viðtakandi

Undirritaður lögfræðingur ritar þetta bréf fyrir hönd Ásgeirs Bolla Kristinssonar, kaupmanns, íbúa við Laugaveg 91, Reykjavík og aðaleiganda Brekkuhúsa ehf. sem er eigandi húseignanna við Laugaveg nr. 89 og 91.

Á fundi skipulags- og samgönguráðs 23. september 2020 og borgarstjórnar Reykjavíkur 20. október s.á. var samþykkt að auglýsa tillögu að nýju deiliskipulagi fyrir Laugaveg sem göngugötu, 2. áfanga. Í tillögunni felst að hlutar Laugavegar og Vatnsstígs verða gerðir að varanlegum göngugötum og samhliða verður allt yfirborð endurnýjað, hellur lagðar, og komið fyrir nýjum gróðri, götugögnum og lýsingu.

Rangfærslur

Í deiliskipulagstillögunni segir meðal annars að Laugavegurinn sé

„helsta verslunargata Reykjavíkur frá fornu fari og hefur vegna sögu og starfsemi mikið aðdráttarafl fyrir gesti og gangandi bæði innlenda og erlenda. Mikið líf hefur skapast á Laugaveginum síðustu misseri þar sem takmarkanir á bílaumferð hafa gert gangandi og hjólandi umferð herra undir höfði.“

Hér er beinlínis hallað réttu máli þar sem verulegur samdráttur hefur orðið í verslun við Laugavegininn vegna lokana undanfarinna missera og ára líkt og rakið verður nánar hér að aftan.

Í deiliskipulaginu segir enn fremur:

„Með umbreytingu og endurhönnun Laugavegar er markmiðið að glæða götuna enn meira lífi með því að veita gangandi og hjólandi vegfarendum aukið rými í götunni frá því sem nú er. Í dag er lítið samræmi á heildar yfirbragði götunnar og umhverfi hennar. Laugavegurinn ber þess merki að vera unnin af mörgum hönnuðum á mismunandi tímum svo ákveðinn heildarblær skortir. Með fyrirhuguðum endurbótum á Laugaveginum gefst nú tækifæri til að skapa nýtt heildaryfirbragð götunnar.“

Það má til sanns vegar færa að ekki er fullkominn heildarblær á Laugavegi – enda hafa endurbætur verið unnar í áföngum (og húsin byggð á 130 ára tímabili). Þetta ósamræmi skiptir þó engu, ekki frekar en því hvort húsin séu öll í sama stíl. Sá kaflí sem til stendur að loka fyrst var endurnýjaður árið 1987. Honum var þá breytt í vistgötu og síðan var öll gatan inn að Snorrabraut gerð að vistgötu í áföngum. Það felur það í sér að gangandi vegfarendum er gert jafnhátt undir höfði og umferð vélknúinna ökutækja en að slys af þeirra völdum þekkjast ekki. Fyrir löngu er því búið að ná fram markmiðum um göngusvæði og hæg umferð bifreiða truflar ekki enda bifreiðar orðnir til muna hljóðlátari nú en fyrir þremur áratugum rúmum. Þá hefur útblástur þeirra minnkað gríðarlega, auk þess sem æ stærri hluti bílaflotans er knúinn vistvænum orkugjöfum og útblástur í þeim tilfellum enginn.

Framkvæmdum hefur alltaf fylgt mikið rask og þær dregist úr hömlu með geigvænlegu tjóni fyrir verslanir og þess ófá dæmi að starfsemi hafi lagt upp laupana beinlínis vegna framkvæmda. Þetta er enn ein röksemd gegn fyrirhuguðum framkvæmdum. Atvinnustarfsemin á í vök að verjast og má ekki við neinu raski.

Í reynd er engin þörf á heildarbreytingu á skipulagi götunnar. Kaupmenn og aðrir rekstraraðilar hafa aftur á móti ítrekað bent á nauðsyn þess að viðhaldi sé betur sinnt. Gangstéttarhellur eru oft og tíðum skakkar, veggjakrot hvarvetna, staurar bogirnir og fleiri götugögn úr lagi. Á tímum þegar mikill samdráttur er í tekjum borgarsjóðs er ekki forsvaranlegt að leggja í jafndýra framkvæmd og hér um ræðir á sama tíma og ótal aðkallandi verkefni bíða. Aftur á móti mætti fegra umhverfið verulega og bæta með auknu viðhaldi fyrir aðeins brot þess kostnaðar sem til stendur að leggja í umbreytingu götunnar.

Í deiliskipulagstillögunni segir einnig:

„Viðtækt samráðsferli hefur þegar átt sér stað við hagsmunaaðila, enda mætast hagsmunir margra við Laugaveg og því hefur verið leitast eftir að fá hugmyndir og gefa hagsmunaaðilum tækifæri til að koma með ábendingar og hugmyndir að því hvernig best sé að standa að fyrirhuguðum varanlegum breytingum.“

Þessi fullyrðing stenst enga skoðun. Ekkert eiginlegt samráð hefur átt sér stað. Kaupmönnum hefur einfaldlega verið boðið á fundi þar sem þeim hafa verið kynntar tillögur sem þegar hafa verið ákveðnar. Eigendur atvinnuhúsnaðs kannast aftur á móti alls ekki við að hafa fengið boð á neina fundi. „Samráð“ það sem borgaryfirvöld kveðjast hafa átt við kaupmenn hefur í þessu tilliti einungis snúist um það að rekstraraðilum á svæðinu hefur verið gefið færi á að láta í ljós skoðun sína á því hvar megi hugsanlega staðsetja bekkir eða blómaker. Ekkert samráð hefur átt sér stað um lokun götunnar. Að sama skapi hafa borgaryfirvöld rætt um samráð við fjölda annarra aðila. Að mati umbjóðanda míns er vitaskuld til bóta að rætt sé við sem flesta þegar teknar eru afdrifaríkar ákvarðanir. Aftur á móti er ekki nema sanngjarnt að kaupmenn og aðrir rekstraraðilar hafi mest vægi þegar horft er til samráðs við Laugaveg. Sú gata er skilgreind sem verslunargata og því hljóta hagsmunir verslunar að vega þar mun þyngra en annars staðar.

Eins og áður sagði er heldur ekki nóg að leita „samráðs“ þegar fullmótuð ákvörðun liggur fyrir heldur verða hagsmunaaðilar að fá tækifæri til að koma að ákvörðunartöku strax á undirbúningsstigi og taka virkan þátt í framkvæmdinni sjálfri ef samráðið á að vera marktækt. Umbjóðandi minn telur að unnt sé að skapa umhverfi við Laugaveg með auðveldu og þægilegu aðgengi fyrir jafnt gangandi vegfarendur og ólík samgöngutæki en forsenda þess sé að kaupmenn séu með í ráðum enda engir fróðari um svæðið en þeir sem þar starfa og hafa jafnvel starfað um áratugaskeið.

Í deiliskipulagstillögunni segir síðan:

„Við göngugötturnar eru bílahúsin Bergstaðir, Traðarkot og Vitatorg í innan við 350 metra radíus, alls 551 stæði. Einnig eru bílahúsin Kolaport, Hafnartorg og Stjörnuport í innan við 550 metra radíus, í dag alls 657 stæði en Hafnartorg mun stækka í 1160 stæði og verður þá heildarfföldinn 1517 stæði. Innan deiliskipulagssvæðisins eru 21 bílastæði í götu í dag.“

Við þetta er það að athuga að bílastæðahúsin Kolaport, Hafnartorg og Stjörnuport gagnast ekki þeim hluta Laugavegar sem hér um ræðir. Raunar er Vitatorg einnig á útjaðri svæðisins. Hvert bílastæði í götu er versluninni margfalt verðmætara en stæði inni í bílastæðahúsi. Þetta sést best á þeirri þróun sem orðið hefur á Laugaveginum síðastliðna áratugi: Verslun við Íslendinga hefur átt mun betra gengi að fagna fyrir innan Frakkastíg þar sem stæði í götu eru mun fleiri en vestan við Frakkastíg.

Kaupmenn við götuna hafa orðið fyrir gríðarlegu tekjutapi vegna lokana og viðskiptaflótti af svæðinu er ískyggilegur. Um þessar mundir eru um sjötiu laus verslunarpláss við götuna og í næsta nágrenni en umbjóðandi minn getur lagt fram frekari gögn þessu máli til stuðnings sé þess óskað.

Reykjavíkurborg brýtur fyrir fyrirheit

Umbjóðandi minn hefur starfrækt verslanir við Laugaveg frá því á áttunda áratug síðustu aldar. Árið 1976 opnaði hann fyrstu Sautján-verslunina að Laugavegi 46. Á þeim tíma var slegist um hvert verslunarpláss við götuna sem losnaði. Ásóknin var slík að til að fá plássíð leigt varð hann að kaupa lager verslunar er fyrir var í húsnæðinu.

Umbjóðandi minn byggði þvínaest stórhýsi ásamt föður sínum að Laugavegi 51 og flutti verslunina Sautján þangað. Síðar opnaði hann einnig verslun á Laugavegi 33 og rak hana jafnhliða. Enn síðar eignaðist hann verslanirnar Gallery og Evu á Laugavegi 42. Hann er fæddur við götuna og hefur búið þar stóran hluta ævinnar og býr þar nú, að Laugavegi 91.

Fyrir mikla hvatningu borgaryfirvalda keypti umbjóðandi minn verslunarhúsið Domus að Laugavegi 91 gerbreytti því og innréttaði með afar vönduðum hætti. Í kjölfarið reisti hann annað stórhýsi á næstu lóð, Laugavegi 89, en þessar tvær húseignir eru samtals um 3.200 fermetrar. Kostnaður við þessar fjárfestingar myndi nema vel á annan milljarð króna framreiknað til verðlags ársins 2020. Forsendur fjárfestinganna voru áætlanir borgaryfirvalda um uppbyggingu en árið 1990 hafði verið sett á stofn Próunarfélag Reykjavíkur til að vinna að eflingu miðbæjarins. Þau fyrirheit sem borgaryfirvöld gáfu á þeim tíma hafa síðar verið þverbrotin. Steininn tekur úr nú á allra seinustu árum þegar fyrirhuguð er lokun götunnar allt upp fyrir Hlemmtorg, þar með talið fyrir utan verslunarhús umbjóðanda míns sem álitur að sú lokun muni lauslega hafa í för með sér verðrýrnun húseigna hans um 50%. Margir kaupmenn hafa dregið fram veltutölur sem sýna svo ekki verður um villst hversu háskaleg áhrif lokun gatna hefur haft á verslun – langt upp fyrir lokaðan kafla götunnar.

Umbjóðandi minn hafði réttmætar væntingar til þess að aðalumferðarleiðum um svæðið yrði haldið opnum og bílastæðum ekki fækkað til mikilla muna. Með því að þverbrjóta fyrirheit sín og ráðast í lokanir gatna og stórfellda fækkun bílastæða hafa borgaryfivöld gengið á stjórnarskrárvarin mannréttindi umbjóðanda míns, hvort heldur um er að ræða friðhelgi eignarréttar sem varinn er af 1. mgr. 72. gr. stjórnarskrár Lýðveldisins Íslands nr. 33/1944, sbr. 10. gr. stjórnskipunarlaganna nr. 97/1995, og atvinnufrelsi hans sem nýtur verndar 1. mgr. 75. gr. stjórnarskrár, sbr. 13. gr. stjórnskipunarlaganna nr. 97/1995.

Óskráð meðalhófsregla stjórnsýslulaga þverbrotin

Umbjóðandi minn telur enn fremur að með málsmeðferð sinni hafi Reykjavíkuborg brotið óskráða meðalhófsreglu stjórnsýsluréttar. Samkvæmt henni skal stjórnvald því aðeins taka íþyngjandi ákvörðun þegar lögmætu markmiði, sem að er stefnt, verður ekki náð með öðru og vægara móti.

Meginsjónarmiðin að baki meðalhófsreglunni eru þau að stjórnvaldi sé ekki aðeins skylt að líta til þess markmiðs sem stefnt er að heldur ber því jafnframt að taka tillit til hagsmuna og réttinda þeirra aðila sem athafnir þess og valdbeiting beinast að. Líkt og fyrr segir er ljóst að lokun Laugavegar hefur þegar haft mikil neikvæð áhrif á eignarréttindi fasteignaeigenda og atvinnuréttindi þeirra sem og atvinnuréttindi og þar með lífsviðurværi kaupmanna og veitingamanna við götuna. Reykjavíkurborg bar því að skylda gæta hófs við ákvörðun um lokun Laugavegar.

Borgin hefði hæglega getað náð fram markmiðum sínum um göngusvæði með mun vægari hætti – til dæmis með því að fara þá leið sem viðhöfð hefur verið á Akureyri þar sem Hafnarstræti er lokað á góðvirdisdögum í fullri sátt við rekstraraðila og í góðu samráði. Allsherjarlokun Laugavegar stríðir gegn öllum sjónarmiðum um sanngirni og meðalhóf.

Rannsóknarregla brotin

Umbjóðandi minn telur aukinheldur að málsmeðferð sú sem hér um ræðir hafi ekki uppfyllt áskilnað rannsóknarreglu 10. gr. stjórnsýslulaga og óskráðrar meginreglu stjórnsýsluréttar um rannsóknarskyldu stjórnvalda. Reykjavíkurborg hefur ekki rannsakað með nokkrum hætti hvort og þá hver áhrif af umræddri lokun eru og hafa verið á verslunarrekstur við götuna. Í þessu samhengi má vísa til þess sem fram kemur skýrslu Bernard Engle Architects and Planners, dags. desember 1997, um stefnumörkun fyrir miðborg Reykjavíkur. Þar segir á 33:

„Algengt úrræði til umbóta í miðborgum hefur falist í því að auka umferð fótgangenda og útiloka aðra umferð. Þetta hefur ekki alltaf leitt til þess jafnvægis sem stefnt var að. Útilokun akandi umferðar frá misheppnuðum almenningsrýmum er ekki alltaf sú happalausn sem ætla mætti og áætlanir um göngugötur hafa oftast en ekki leitt til hnignunar í viðkomandi borgarhverfi. Líta ber á göngugötur sem eina ráðstöfun af mörgum sem kunna að glæða miðborg nýju lífi. Þau vandamál sem tengjast því að reyna að nota þessa aðferð sem heildarlausn á vanda miðborgarsvæða má víða sjá í Bandaríkjunum þar sem „dauða svæði“ eða svæði þar sem fólk forðast eru algeng í atvinnusvæðum miðborga.“

Undanfarin ár hefur Reykjavíkurborg réttlætt ákvarðanir sínar um lokun Laugavegar fyrir bílaumferð með því að vísa til viðhorfskannanna og þá einkum til ánægju gangandi

vegfarenda. Við þær kannanir er ýmislegt að athuga. Til dæmis má nefna að könnun meðal gangandi vegfarenda sem framkvæmd er á meðan lokun götunnar stendur er ómarktæk að því leytnu til að þeir sem eru óánægðir með lokunina eru eðli málsins samkvæmt ekki hluti af úrtaki slíkrar könnunar. Umfram allt telur umbjóðandi minn ótækt að viðhorfskannanir sem þessar geti verið grundvöllur ákvörðunar um lokun Laugavegar þegar mannréttindi fasteignaeigenda, kaupmanna og annarra rekstraraðila eru í húfi.

Maskína gerði könnun sl. vor meðal íbúa höfuðborgarsvæðis þar sem spurningarnar voru mjög skýrar, en sú könnun var unnin fyrir nokkra rekstraraðila í miðbænum. Þar var borin upp svohljóðandi spurning í samræmi við fyrirætlanir borgaryfirvalda: „Ert þú hlynnt(ur) eða andvíg(ur) því að Laugavegur og Bankastræti, frá Hlemmi og að Þingholtsstræti, og neðri hluti Skólavörðustígs verði gerður að göngugötu allt árið um kring.“ Alls voru 44,2% andvíg, 41,1% hlynnt og 14,7% hvorki með eða á móti.

Í sömu könnun Maskínu var einnig spurt: „Værir þú líklegri eða ólíklegri til að heimsækja miðborg Reykjavíkur ef áðurnefndar götur yrðu gerðar að göngugötum allt árið um kring?“ Alls sögðu 35,6% að ólíklegri væri að þeir myndu heimsækja miðborgina, 27,0% taldi það líklegri en 37,4% áleit að það myndi engu breyta eða tók ekki afstöðu. Það vekur ugg að svo hátt hlutfall telji ólíklegri að hann heimsæki miðborgina – hún má ekki við færri gestum.

Litið til sögunnar

Kvosin var áður aðalverslunarsvæði borgarinnar. Eftir að Austurstræti var breytt í göngugötu á áttunda áratugnum hörfaði verslunin af svæðinu. Austurstræti var umferðaræðin í gegnum Kvosina og þegar skorið var á þá æð var grundvöllur verslunar brostinn. Hið sama hefur gerst á þeim kafla Laugavegar sem lokaður hefur verið fyrir bílaumferð undanfarin ár. Verslun við Íslendinga hefur nánast horfið af þeim götuhlutum.

Ekki er hægt að útiloka með öllu að hægt sé að starfrækja verslun við göngugötu hér á landi, en Laugavegurinn hentar engan veginn sem göngugata. Til að göngugata geti virkað vel þurfa að vera til staðar öflugar almenningssamgöngur og ódýr bílastæði nærri verslunarsvæðinu. Á undanförnum áratug hefur almenningssamgöngum hnignað mjög á svæðinu og til stendur að færa aðalskiptistöð strætisvagna í Umferðarmiðstöðina í Vatnsmýri sem getur þá ekki orðið til að þjónusta miðbæinn enda þurfa farþegar þaðan að ganga í um tíu til fimmtán mínútur upp í móti til að komast á Laugaveg. Þá hefur bílastæðum fækkað gríðarlega í námunda þess svæðis sem til stendur að loka. Hér vill umbjóðandi minn ítreka það sem að framan getur að bílastæði undir Hörpu og Hafnartorgi koma verslun við Laugaveg að litlu gagni.

Veðráttan hér á landi gerir göngugötur heldur ekki sérlega fýsilegan kost. Í raun er ótrúlegt að borgaryfirvöld séu að reyna að breyta Laugaveginum í göngugötu í óþökk meirihluta rekstraraðila við götuna – rekstraraðila sem hafa margir starfað þar hér í áratugi, byggt upp myndarleg fyrirtæki og fjárfest mikið við götuna. Umbjóðandi minn hefur undanfarinn níu ár starfað með Miðbæjarfélaginu í Reykjavík, um skeið sem formaður, og gert ítrekaðar tilraunir til að nálgast borgaryfirvöld með samráð í huga. Borgaryfirvöld hafa hunsað öll þau ráð sem kaupmenn hafa kynnt þeim.

Þetta er mikil breyting frá fyrri tíð. Umbjóðandi minn hefur setið í stjórn langflestira þeirra samtaka rekstraraðila í miðbænum sem stofnuð hafa verið frá 1975. Hann starfaði enn fremur að málefnum svæðisins með Ingibjörgu Sólrúnu Gísladóttur í borgarstjóratíð hennar en hún ákvað að koma á fót miðborgarstjórn þar sem hagsmunaaðilar jafnt sem fulltrúar

borgarinnar áttu sæti. Þetta var gert að breskri fyrirmynd, en þar í landi er þetta samstarf nefnt PPP, sem er skammstöfum fyrir *Public Private Partnership*, en um 400 breskar borgir starfa með þessum hætti að miðborgarmálum og PPP hefur verið helsta vörn þeirra gegn hnignun. Miðborgarstjórnirnar taka á ýmsu sem aflaga fer í miðborgum svo sem glæpum, veggjakroti o.s.frv.

Mikill árangur varð af störfum Miðborgarstjórnar og sorglegt að því starfi skyldi ekki fram haldið. Þessi vinna var í takti við starf Davíðs Oddssonar borgarstjóra og Vilhjálms Þ. Vilhjálmssonar borgarfulltrúa á sínum tíma undir merkjum Próunarfélags Reykjavíkur sem áður var getið og laut forystu Péturs Sveinbjarnarsonar heitins. Þar var unnin mjög markviss og vönduð vinna í að styrkja miðbæinn sem verslunarsvæði.

Að mati umbjóðanda míns er miðbær Reykjavíkur einstakur. Hann á að vera þungamiðja starfsemi sem dregur að sér mikla umferð. Til að miðborgin geti verið samkeppnishæf við verslunarmiðstöðvar verður hún að vera aðgengileg fyrir fólk sem þangað kemur akandi. Hinn almenni íslendingur gerir meiri kröfur um aðgengi einkabifreiða en gengur og gerist í miðborgum erlendis. Jafnframt verður að hafa hugfast að veðurfar og loftslag hér á landi á sér fáar hliðstæður. Greiður aðgangur að miðbæ Reykjavíkur er einnig nauðsynlegur til að svara þörfum aldraðra og fatlaðra.

Umbjóðandi minn hvetur borgaryfivöld til að láta af lokunarstefnu undangenginna ára og hverfa aftur til fyrri tilrauna um raunverulegt og varanlegt samráð að erlendri fyrirmynd þar sem uppbygging verslunar verður sett í forgang. Verslun er og verður alltaf kjarnastarfsemi í miðborg. Svo takast megí að efla hana þarf að hlusta á raddir kaupmanna sem sumir hverjir hafa starfað við götuna í áratugi – en fer nú hratt fækkandi vegna sífella götuloana sem þarf að linna.

Þá áskilur umbjóðandi minn sér allan rétt í framhaldinu til að krefjast ógildingar ákvörðunar og/eða skaðabóta. Að auki áskilur hann sér rétt til að leggja fram frekari gögn og koma að nýjum málsástæðum.

f.h. Ásgeirs Bolla Kristinssonar

Björn Jón Bragson
lögfræðingur

Reykjavíkurborg - Umhverfis- og skipulagssvið - Skipulagsfulltrúi
Borgartún 12-14
105 Reykjavík

Minjastofnun
Íslands

The Cultural
Heritage Agency
of Iceland

Umhverfis- og skipulagssvið
Arkitekt Suðurgata 39 101
Reykjavík (354) 570 13 00
www.minjastofnun.is
Kennitala: 440113-0280

Reykjavík, 14. janúar 2021
MÍ202010-0131/ 6.09 / M.G.

Efni: Deiliskipulag. Laugavegur göngugata, 2. áfangi.

Með bréfi dagsett 29. október 2020 óskaði Púriður Guðmundsdóttir, f.h. skipulagsfulltrúa, eftir umsögn Minjastofnunar Íslands um deiliskipulagslýsingu *Laugavegur sem göngugata, 2. áfangi*, dagsett 21.09.2020.

María Gísladóttir

maria@minjastofnun.is

Við Laugavegin stendur fjöldi húsa sem njóta aldursfriðunar og friðlýsingar skv. lögum um menningarminjar nr. 80/2012, auk þess sem svæðið innan Hringbrautar nýtur hverfisverndar í Aðalskipulagi Reykjavíkur. Minjastofnun bendir á að tröppur og rampar við hús tilheyra strangt til tekið húsunum og hafa áhrif á ásýnd þeirra auk þess sem tröppur eða pallar við hús falla í sumum tilfellum sjálf undir aldursfriðunarákvæði laga um menningarminjar eða aðra verndunarskilmála í lögum. Því skal haft samráð við Minjastofnun og leyfis stofnunarinnar aflað áður en breytingar eru gerðar á aðkomu húsanna í þeirri viðleitni að auka aðgengi að verslun og þjónustu við Laugavegin frá götu.

Fornleifaskráning hefur ekki farið fram á svæðinu og þarf að ljúka henni áður en gengið er frá umræddu skipulagi og framkvæmdir geta hafist. Er þetta til samræmis við 16. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012 þar sem segir m.a:

„Skráning fornleifa, húsa og mannvirkja skal fara fram áður en gengið er frá aðalskipulagi eða deiliskipulagi. Áður en deiliskipulag er afgreitt eða leyfi til framkvæmda eða rannsókna er gefið út skal skráning ætíð fara fram á vettvangi. Minjastofnun Íslands setur reglur um lágmarkskröfur sem gera skal til skráningar fyrir hvert skipulagsstig...”

Reynslan hefur sýnt að svæðið sem afmarkast af Hringbraut og Snorrabraut er einstaklega viðkvæmt með tilliti til minja og er meginreglan sú að framkvæmdir á svæðinu þurfi að fara fram undir eftirliti fornleifafræðings. Fornleifaskráning er því nauðsynleg til þess að Minjastofnun geti lagt mat á það hvernig slíku eftirliti verði háttað.

Virðingarfyllst,

María Gísladóttir

María Gísladóttir
arkitekt, verkefnastjóri

Afrit sent:

Umhverfis- og skipulagssvið Reykjavíkur (skipulag@reykjavik.is)
Borgarsögusafn Reykjavíkur (minjavarsla@reykjavik.is)

Vakin er athyggi á því að skv. 51 gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012 eru ákvarðanir Minjastofnunar Íslands skv. 20., 23., 24., 28., 42. og 43 gr. sömu laga endanlegar á stjórnarsýslustigi og ekki kæranlegar til æðra stjórnvalds. Jafnframt er vakin athyggi á því að skv. 21. gr. stjórnarsýslulaga nr. 37/1993 getur aðili máls óskað eftir skriflegum rökstuðningi stjórnvalds fyrir ákvörðun hafi slíkur rökstuðningur ekki fylgt ákvörðuninni þegar hún var tilkynnt. Beiðni um rökstuðning fyrir ákvörðun skal bera fram innan 14 daga frá því að aðila var tilkynnt ákvörðunin og skal stjórnvald svara henni innan 14 daga frá því hún barst.

Reykjavík 1. mars 2021

Varðar: Laugavegur sem göngugata, 2. áfangi - nýtt deiliskipulag.

Að lokinni auglýsingu er lögð fram að nýju tillaga umhverfis- og skipulagssviðs, skipulagsfulltrúa, að nýju deiliskipulagi fyrir Laugavegin sem göngugötu, 2. áfanga, sem er í samræmi við samþykkt Borgarstjórnar Reykjavíkur frá 4. september 2018. Í tillögunni felst að hluti Laugavegs og Vatnsstígs verða gerðar að varanlegum göngugötum og samhliða því er unnið að hönnun ýmissa lausna til að bæta götuna og umhverfið. Gert er ráð fyrir að endurnýja allt yfirborð, hellur, gróður, götugögn og lýsingu, samkvæmt uppdr. Landslags ehf. dags. 16. september 2020. Tillagan var auglýst frá 30. október 2020 til og með 11. desember 2020. Eftirtaldir sendu athugasemdir/umsögn:

- 1) Félag atvinnurekenda dags. 16. nóvember 2020.
- 2) Lárus Þór Jónsson og Lilja Björk Jónsdóttir dags. 9. desember 2020 og Lárus Þór Jónsson og Lilja Björk Jónsdóttir f.h. Lali ehf. dags. 9. desember 2020.
- 3) Miðbæjarfélagið í Reykjavík dags. 10. desember 2020.
- 4) Veitur dags. 10. desember 2020.
- 5) Björn Jón Bragason f.h. Ásgeirs Bolla Kristinssonar dags. 11. desember 2020.
- 6) Minjastofnun Íslands dags. 14. janúar 2021.

Athugasemdir og svör.

1) Félag atvinnurekenda dags. 16. nóvember 2020. Athugasemd: Félag atvinnurekenda (FA) bendir á að í tillögunni er ekkert fjallað um bifreiðastæði vegna vörudreifingar. Bent er á skv. leiðbeiningum borgarinnar þá er heimilt að stöðva vegna vörulosunar á göngugötum á ákveðnum tíma dags sem tilgreindur er á umferðarmerkjum við akstursleiðir inn á göngugöturnar. Fyrirtæki í vörudreifingu hafa bent á að svæðið á Laugavegi sé þröngt og þ.a.l. lítið svigrúm til vörulosunar jafnvel þó götunni verði breytt alfarið í göngugötu. FA finnst þ.a.l. ástæða til að taka sérstaklega frá stæði til vörulosunar innan svæðisins annig að tryggt sé að umferð vegna vörulosunar og önnur akandi umferð eigi greiða leið hjá kl. 7-11 árdegis.

Svar: Þakkað er fyrir ágæta ábendingu frá FA, en ekki er talin ástæða til að bregðast við athugasemd á þann hátt að merkja sérstaklega stæði til vörulosunar inn á skipulagsuppdrátt. Þetta verður skoðað og tekið fyrir við hönnun svæðisins en almennt eru aðstæður til vörulosunar/afgreiðslu í göngugötum góðar. Vissulega eru aðstæður á Laugavegi þrengri en á öðrum göngugötusvæðum í miðborginni, en við hönnun á svæðinu verði hugað að því að til verði ákveðin svæði sem munu nýtast til vörulosunar árdegis, auk þess sem í hönnuanrferlinu verði skoðað hvort ástæða sé til að merkja þau sérstaklega.

2) Lárus Þór Jónsson og Lilja Björk Jónsdóttir dags. 9. desember 2020, og Lárus Þór Jónsson og Lilja Björk Jónsdóttir f.h. Lali ehf. dags. 9. nóvember 2020. Athugasemd: Gerðar eru athugasemdir við að breyta götunni í göngugötu allt árið, en finnst það geta gengið upp að gera Laugavegin að hluta til að göngugötu í 3 mánuði á ári yfir sumarið. Telja athugasemdaraðilar að

með þessu sé verið að mismuna fólki og hindra aðgengi sumra hópa, s.s. hreyfihamlaðra og eldra fólks, og telja einnig að ef ekki megja aka götuna og bílastæði takmörkuð þá er almennt erfitt fyrir flest folk að nýta sér þjónustuna við Laugavegin. Spyrja síðan í lokin hvort það sé stefna borgaryfirvalda að afleggja Laugavegin sem verslunargötu og gera að venjulegri íbúðargötu.

Svar: Ekki er hægt að fallast á það sjónarmið að breyta skipulagstillögu á þann veg sem farið er fram á (eða fella hana niður og hafa göngugötur áfram tímabundið), enda liggur fyrir samþykkt borgarstjórnar um varanlega lokun ákveðinna gatna í miðborginni fyrir bílaumferð sem þessi skipulagstillaga fyrir áfanga 2 (og áður fyrir áfanga 1) Laugaveg er að útfæra. Síðasti áfanginn fer í skipulag síðar. Ekki stendur til hjá borgina að gera götuna að venjulegri íbúðargötu og afleggja sem verslunargötu. Eins og kemur fram í greinargerð með tillögu þá hefur skapast á Laugaveginum síðustu misseri mikið líf, þar sem takmarkanir á bílaumferð hafa gert gangandi og hjólandi umferð hærra undir höfði og eitt af markmiðum til framtíðar er að glæða götuna enn meira lífi með því að veita gangandi og hjólandi aukið rými í götunni frá því sem nú er. Ekki er hægt að taka undir að með þessu sé verið að hindra aðgengi ákveðinna hópa á svæðið, bílaumferð verður áfram með svipuðu sniði og verið hefur með sumarlokunum um aðliggjandi götur. Jafnframt við göngugöturnar eru nokkur bílastæðahús í innan við 350 m radius, alls rúmlega 550 stæði og sé radíusinn stækkaður í 550 m þá eru það yfir 650 stæði.

3) Miðbæjarfélagið í Reykjavík dags. 10. desember 2020. Athugasemd: *Um er að ræða nánast orðréttu athugasemd sem barst frá Miðbæjarfélaginu í Reykjavík við Laugaveg sem göngugötu, áfanga 1 í lok árs 2019 þegar sú tillaga var í auglýsingu. Í svari borgarinnar hér í framhaldinu, þá er um að ræða sama svar og var við áfanga 1. Í athugasemdinni er farið fram á fh. Miðbæjarfélagsins að Reykjavíkurborg falli frá öllum áformum um lokun gatna í miðbænum. Vísað er til fyrirkomulags og verklagsreglur á Akureyri um lokun gatna þar og er Miðbæjarfélagið til í umræður um slíkar takmarkaðar lokanir. Aðrar athugasemdir eru varðandi samráð og kannanir, brot a rannsóknareglu stjórnarsýslulaga, aðför að eignarheimildum rekstraraðila með gerð göngugötu á Laugavegi.*

Svar: Ekki er hægt að verða við þeim tilmælum um að breyta skipulagstillögunni á þann veg sem farið er fram á, enda liggur fyrir samþykkt borgarstjórnar um varanlega lokun ákveðinna gatna í miðborginni fyrir bílaumferð sem þessi skipulagstillaga fyrir áfanga 2 (og áður fyrir áfanga 1) Laugaveg er að útfæra. Síðasti áfanginn fer í skipulag síðar. Ekki er talið að útfærslan sem vísað er til á Akureyri henti vel.

Varðandi samráð við hagsmunaaðila Laugavegar þá var vikulangt samráð í ráðhúsinu dagana 28.janúar til 3.febrúar 2019 sem var opið milli 12-17:30 daglega. Þar var öllum borgarbúum boðið til að koma og setja sínar hugmyndir varðandi göngugötur á blað. Einnig voru sér fundir haldnir með hagsmunaaðilum en þann 28. janúar 2019 frá klukkan 18.30 – 20.00 var veitingafólki, verslunareigendur, ferðaþjónustu- og vöruflutningaaðilar boðið að koma með sín sjónarmið varðandi göngugötur. Var sá fundur vel sóttur og mikil skoðanaskipti áttu sér stað. Þann 29. janúar frá klukkan 18.30 – 20.00 voru íbúum á öllum aldri, fasteignaeigendum og fólki með skerta hreyfigetu boðið að koma með sín sjónarmið varðandi göngugötur.

<https://reykjavik.is/frettir/gongugatan-laugavegur-vertu-med>

Þá hafa einnig verið haldnir fundir með Miðborginni okkar og Miðbæjarfélaginu. Þann 26. mars 2019 var haldinn fundur með miðborginni okkar og miðbæjarfélaginu, og þann 29. október 2019

var haldinn rýnifundur, boðuð voru miðbæjarfélagið og miðborgin okkar, fulltrúar miðbæjarfélagsins svöruðu ekki boðinu. Verkefnisstjóri borgarhönnunar á svo reglulega fundi varðandi upplýsingagjöf um göngugötur og fyrirkomulag þeirra með miðborginni okkar.

Aðgengismál hafa verið rædd með Öryrkjabandalaginu á nokkrum fundum og með þeim gerð úttekt á aðgengismálum við Laugaveg til að sjá hvar mest þörf er sé á úrbótum, m.a. á eftirfarandi dagsetningum, 14. janúar 2019, 27. mars 2019, 15. maí 2019 (úttekt) og 14. október 2019.

Alls hafa því verið haldnir 9 fundir með hagsmunaaðilum síðastliðið ár 2019. Auk þess var opnuð vefsíða fyrir göngugötur þar sem helstu upplýsingar varðandi götuna er að finna.

www.gongugotur.reykjavik.is Auk þess má benda á að unnin var skipulagslýsing fyrir deiliskipulagið (alla áfanga) sumarið 2019 sem fór í almennt kynningarferli þar sem íbúum og hagsmunaaðilum gafst kostur á að gera ábendingar og athugasemdir. Lýsingin var kynnt frá 31. júlí 2019 til og með 21. ágúst 2019.

Áður en skipulagslýsingin fyrir deiliskipulagið var lögð fram var árið áður, þ.e. 2018 lögð fram tillaga að breytingu á aðalskipulagi Reykjavíkur 2010-2030 er varðar almenn markmið um göngugötur í borginni. Breytingartillagan fól einkum í sér endurbætur á núgildandi markmiðum aðalskipulags, þ.e. skerpingu á almennum markmiðum um göngugötur, ákveðnari skilgreiningar og kröfur um hvernig skuli staðið að framkvæmdinni, einkum þegar um varanlega lokun gatna er að ræða. Tillagan bar heitið „Markmið um göngugötur“, og var staðfest í janúar 2019. Tilgangur breytingartillögu var að setja fram ákveðnari markmið um göngugötur í miðborg Reykjavíkur og í borginni í heild sinni, ásamt því að stuðla að því að settar verði verklagsreglur um framkvæmd tímabundinnar lokunar gatna, og að setja viðmið um mögulega varanlega lokun gatna fyrir bílumferð.

Varðandi þær kannanir sem vísað er til, þá er erfitt að átta sig á samhenginu eða útfærslunni. Könnun var gerð af Maskínu fyrir Reykjavíkurborg um viðhorf Reykvíkinga til göngugatna miðborgarinnar. Könnunin fór fram á netinu dagana 9 – 23. september 2019 í Þjóðgátt Maskínu. Svarendur voru 18 ára og eldri, dregnir með tilviljun úr Þjóðskrá. Svarendur voru 832 og voru gögnin vigtuð með tilliti til kyns, aldurs og búsetu (póstnúmera), 64,5% voru jákvæðir gagnvart göngugötum og 20,3% voru neikvæðir gagnvart þeim.

Jákvæðastir gagnvart göngugötum í miðborginni eru þeir sem koma að jafnaði vikulega eða oftár í miðborgina, því næst þeir sem koma að jafnaði 1 – 3 sinnum í mánuði og neikvæðastir eru þeir sem koma sjaldnar en mánaðarlega í miðborgina.

Viðhorf til göngugatna: Jákvæðir: Mannlíf, meira pláss fyrir fólk, meiri borgarbragur, skemmtilegri stemning, minni mengun, öruggara fyrir lítil börn.

Neikvæðir: Slæmt fyrir eldra fólk, erfitt fyrir hreyfihamlaða, áhyggjur af verslunum, ekki nógu gott veður, ekki hægt að rúnta, bara útlandingar/ ferðamenn sem nota göngugötur.

Meirihluti svarenda fannst göngugötusvæðið hæfilegt að stærð. Íbúar í þeim hverfum sem að jafnaði koma oftast í miðborgina eru jákvæðastir gagnvart stærð svæðisins en þeir sem sjaldnast koma neikvæðastir. 70% svarenda telja göngugötur í miðborg Reykjavíkur hafa jákvæð áhrif á mannlíf miðborgarinnar og 15% neikvæð.

Þeir verslunareigendur sem koma að Miðbæjarfélaginu telja að með opnun göngugötu allt árið um hluta Laugavegs, Skólavörðustígs og Vitastígs sé að vera gera aðför að eignarheimildum þeirra. Hið rétta er að meginmarkmið hins nýja deiliskipulags er einmitt verið að gera betra aðgengi að þeim fasteignum sem standa að göngugötunni-og gera þannig aðgengi allra auðveldari að búðunum.

Húseigandi getur einungis átt rétt á bótum frá sveitarfélaginu ef með skipulagi hefur verið tekin ákvörðun um að tiltekið svæði skuli nýtt til almenningsþarfa, s.s. undir götu eða veg, og slíkt leiðir til þess að fasteign verður ekki nýtt eins og eðlilegt er miðað við aðstæður, m.a. hagnýtingu eigna í næsta nágrenni, sem á ekki við hér. Telji fasteignaeigandi að skipulagsákvörðun valdi tjóni á gildum eignarheimildum, reiknast bætur skv. 51. gr. og 51.gr a) skipulagslaga með þeim skilyrðum sem taldar eru upp í þeim greinum.

Miðbæjarfélagið telur að borgin hafi ekki uppfyllt rannsóknarreglu stjórnsýsluréttarins og telur að ekki að hafa verið nægjanlegt samráð við verslunareigendur á svæðinu- Reykjavíkurborg vísar því alfarið á bug að brotið sé á rannsóknarreglu stjórnsýslulaga enda málsmeðferð við deiliskipulagð alfarið í samræmi við skipulagslög, skipulagsreglugerð og stjórnsýslulög. Við gerð deiliskipulagsins var sett sú stefnumörkun að bæta aðgengi þeirra sem fara um svæðið. Umhverfis- og skipulagssvið hefur, í samráði við samgöngudeild, skoðað leiðir til að stýra betur nýtingu götunnar sbr. kemur fram varðandi samráð hér að framan. Vísað er á bug að brotið sé á rannsóknarreglu stjórnsýslulaga og á gr. 5.3.2.5 skipulagsreglugerðar.

4) Veitur dags. 10. desember 2020. Athugasemd: Veitur benda á að tillagan hefur áhrif á lagnir Veitna, auk þess sem fyrirtækið mun nýta tækifærið og endurnýja lagnir á framkvæmdatíma. Enn fremur benda Veitur á mikilvægi þess að nýta blágrænar ofanvatnslausrir við hönnun götu og útfærslu umhverfis. Veitur leggja áherslu á mikilvægi áframhaldandi góðs samstarfs umhverfis og skipulagssviðs og Veitna til að nýta samleiðaráhrif framkvæmdanna og takmarka rask af þeirra völdum fyrir borgarbúa.

Svar: Þakkað er fyrir ábendinguna og verður hún framsent til hönnunarteymis. Að sjálfsögðu verða/ eru Veitur í góðu samstarfi við borgina vegna undirbúnings allra framkvæmda í miðborginni og víðar, enda mikill hagur í því að Veitur geti nýtt vegferðina til að endurnýja þær lagnir sem eru komnar á tíma og/ eða þarfnast endurnýjunar.

5) Björn Jón Bragason f.h. Ásgeirs Bolla Kristinssonar dags. 11. desember 2020.

Athugasemd: Taldar eru upp rangfærslur í tillögu/greinargerð að mati athugasemdaraðila er varðar Laugavegin um mannlíf, heildaryfirbragð, samráðsferlið, bílastæðahús. Einnig eru sambærilegar athugasemdir og komu frá Miðbæjarfélaginu er varðar samráð og kannanir, brot á rannsóknareglu stjórnsýslulaga, auk að meðalhólsregla stjórnsýslulaga sé brotin og fella tillöguni niður þannig að Laugavegur verði ekki að varanlegri göngugötu o.fl.

Svar: Í deiliskipulagstillögunni er farið yfir sögu Laugavegs sem göngugötu- engin önnur göngugata hefur átt viðlíka sögu sem verslunargata í þessari stærðargráðu og Laugavegur hefur. Verslun hefur átt sínar hæðir og lægðir í gegnum tíðina en með þessari breytingu er verið að gera Laugavegi hátt undir höfði sem verslunargötu.

Varðandi samráðsferlið og kannanir þá er vísað í svar nr. 3 í þessari umsögn.

Athugasemdaraðili telur að með því að breyta Laugavegi í göngugötu muni verslun við götuna minnka og að verslunarfólk fari með verslunir sínar annað. Ekki er tekið undir þessa fullyrðingu. Að breyta götum á svæðinu í göngugötur og færa þar með umferð akandi og bílastæði frá götunum er talið hafa margvísleg jákvæð umhverfisáhrif. Göngugötur eru sá áfangastaður borga sem flestir heimsækja til þess að dvelja á og eykur það mannlíf allan sólarhringinn og bætir upplifun. Göngugötur efla samskipti og auka lífsgæði borgarbúa en reynslan hefur sýnt að íbúar borga vilja göngugötu í miðborgum og að verslun hefur aukist við gönguvæðingu. Það að miða við ástandið líkt og er í dag sem einkennist af afleiðingum Covid-19, þ.e. niðursveifla í verslun og þjónustu um allan heim, gefur ekki rétta mynd af því hvað getur orðið þegar heimsfaraldrinum líkur. Athugasemdaraðili telur að bæði rannsóknar- og meðalhöfregla stjórnsýslulagann hafi verið brotin með þessari deiliskipulagstillögu. Ekki er tekið undir þau sjónarmið og vísað í svar nr. 3 hér að framan.

Varðandi að Laugavegurinn verði samkeppnisfær við verslunarmiðstöðvar að þá má nefna að það oft lengra frá bílastæði t.d. við Kringluna inn í verslanir en frá bílastæðahúsum við Laugaveg sbr. Upplýsingar sem koma fram í greinargerð skipulagsins um fjarlægðir frá bílastæðahúsum í nágrenni Laugavegar og vísað í svar nr. 2 hér að framan.

6) Minjastofnun Íslands dags. 14. janúar 2021. Athugasemd: Minjastofnun (MÍ) bendir á að fornleifaskráning hefur ekki farið fram á svæðinu og þarf að ljúka henni áður en gengið er frá umræddu skipulagi og framkvæmdir geta hafist til samræmis við 16. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012. MÍ tilgreinir að reynslan hefur sýnt að svæði í miðborginni eru einstaklega viðkvæm m.t.t. minja og er meginreglan sú að framkvæmdir á svæðinu þurfi að fara fram undir eftirliti fornleifafræðings. Skráning fornleifa er því nauðsynleg til þess að MÍ geti lagt mat á það hvernig slíku eftirliti verði háttað.

Svar: Lagt er til að hafin verði vinna við skráningu fornleifa á svæðinu við Laugaveg í umsjá Borgarsögusafns, þó þannig að það hafi ekki áhrif á lokafrágang og staðfestingu deiliskipulags fyrir Laugaveg sem göngugötu, áfanga 2. Í 16. gr. laga um menningarminjar er talað um að ljúki þurfi fornleifaskráningu áður en deiliskipulag er afgreitt eða áður en gefið er út leyfi til framkvæmda. Settur er því inn fyrirvari í greinargerð skipulagsins um að skráningu fornleifa ljúki áður en framkvæmdir hefjast og framkvæmdaleyfi gefin út þegar kemur að framkvæmdum í samræmi við skipulag. Væntingar standa til að fornleifaskráningunni ljúki fyrri hluta ársins og verður skýrslan þá send til yfirferðar hjá Minjastofnun Íslands, ef það hefur síðan áhrif á skipulag þá verði skipulaginu breytt í kjölfarið.

Niðurstaða

Ekki eru lagðar til breytingar á auglýstri tillögu, að öðru leyti en varðandi athugasemd. nr. 6 frá Minjastofnun um minjar og skráningu fornleifa, þar sem bætt er við texta um minjarnar. Að öðru leyti afgreiðist skipulagstillagan óbreytt.

f.h umhverfis- og skipulagssviðs
skipulagsfulltrúa, /Björn I. Edvardsson